

**AIKA:** Keskiviikko 25.9.2024 klo 10.00

**PAIKKA:** Kokouskeskus Tampella, kh. Valimo, Kelloportinkatu 1 B

Kokouksen jälkeen lounasmahdollisuus tavintola Tampellassa klo 12.00.

**Osallistujat:**

**jäsenet:**

Kummola Kalervo, pj.  
Kouhia Raimo, 1. vpj.  
Kolehmainen Toni, 2. vpj.  
Dündar-Järvinen Aila  
Helimo Matti  
Nyman Anne  
Pispala Kristiina  
Porttikivi Ilkka  
Raevaara Arne  
Repo Sirpa  
Rokosa Inna  
Viljanen Jussi  
Österberg Pauliina

**varajäsenet:**

Järvenpää Elina  
Mari Orell  
Leppänen Aki  
Markkanen Jouni  
Järvisalo Vilma  
Tuominen Jari  
Salo Tanja  
Hiitti Antti  
Kaleva Lassi  
Virkkunen Katri  
Liimola Anne  
Koppanen Matti  
Päivänen Maria

**Muut osallistujat:**

Nurminen Päivi  
Pohjonen Juhani  
Yli-Rajala Juha  
Lehrbäck Minna

seutujohtaja, esittelijä, TKS  
seutusihteerit, sihteerit, TKS  
kuntajohtajakokouksen pj., Tampere  
seutuassistentti/tiedottaja, TKS

**Kutsuttu kokoukseen:**

Nikkilä Maria  
Alakoski Jani  
Nordling Merja

johtaja, Tampere, 104 §  
tietohallintojohtaja Ylöjärvi/kehyskunnat, 104 §  
hyvinvointipäällikkö, TKS 105 §

---

Kalervo Kummola  
puheenjohtaja

Juhani Pohjonen  
sihteerit

Pöytäkirjan tarkastus

Paikka ja aika Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä \_\_\_\_/\_\_\_\_2024

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty.

---

Ilkka Porttikivi

Pöytäkirja yleisesti nähtävänä

Paikka ja aika Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän toimisto

\_\_\_\_/\_\_\_\_2024

Todistaa

---

Juhani Pohjonen

Käsiteltävät asiat:

<b>99 § KOKOUKSEN AVAUS</b>	<b>4</b>
<b>100 § KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS</b>	<b>4</b>
<b>101 § PÖYTÄKIRJANTARKASTAJAN VALINTA</b>	<b>5</b>
<b>102 § TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN</b>	<b>6</b>
<b>103 § TIEDOKSI ANNETTAVAT ASIAT</b>	<b>7</b>
<b>104 § SEUDULLINEN YHTEISTYÖSOPIMUS TIETOHALLINNON YHTEISTYÖSTÄ</b>	<b>8</b>
<b>105 § KATSAUS LIIKENNEJÄRJESTELMÄYHTEISTYÖ KAUPUNKISEUDULLA 2018-2024 JA TOIMENPIDESUOSITUKSET</b>	<b>10</b>
<b>106 § SEUTULIIKEOHJELMAN TOIMEENPANON TILANNEKATSAUS</b>	<b>17</b>
<b>107 § SEUTUHALLITUKSEN KOKOUPÄIVÄT VUODELLE 2025</b>	<b>20</b>
<b>108 § MAL 2024-2027 -SOPIMUKSEN JA VUODEN 2023 MAL-SEURANNAN KÄSITTELYT KUNNISSA</b>	<b>22</b>
<b>109 § SEUTUJOHTAJAN PÄÄTÖSPÖYTÄKIRJAT</b>	<b>23</b>
<b>110 § SEURAAVAT KOKOUKSET</b>	<b>24</b>
<b>111 § MUUT ASIAT</b>	<b>24</b>
<b>112 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN</b>	<b>24</b>

**99 § KOKOUKSEN AVAUS**

10.00

Puheenjohtaja avaa kokouksen.

**100 § KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS**

10.00-10.15

**Seutuhallitus 25.9.2024**

Päätösehdotus.

Puheenjohtaja Kummola:

Todetaan kokous laillisesti koolle kutsutuksi.

Todetaan kokous päätösvaltaiseksi.

Päätös.

Perustelut:

Kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja.

Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Kokouskutsu on lähetettävä viimeistään 7 päivää ennen kokousta. Esityslista lähetetään mahdollisuuksien mukaan kokouskutsun yhteydessä. Kokouskutsu lähetetään toimielimen päättämällä tavalla jäsenille, henkilökohtaisille varajäsenille ja muille, joilla on läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus ko. kokouksessa.

Seutuhallitus ja muut toimielimet ovat päätösvaltaisia, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.

Kokouksen esityslista on toimitettu sähköisesti 18.9.2024

**101 § PÖYTÄKIRJANTARKASTAJAN VALINTA**

10.00-10.15

**Seutuhallitus 25.9.2024**

Päätösehdotus.

Puheenjohtaja Kummola:

Pöytäkirjan tarkastusvuorossa on Ilkka Porttikivi.

Pöytäkirja tarkastetaan ja allekirjoitetaan sähköisessä allekirjoitusjärjestelmässä.

Päätös.

Perustelut:

Pöytäkirjan laatii puheenjohtajan johdolla pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirja tarkastetaan toimitelimen päättämällä tavalla.

Pöytäkirja pidetään nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Pöytäkirjantarkastaja on valittu aakkosjärjestyksessä seutuhallituksen varsinaisten jäsenten joukosta.

Kuntayhtymällä on käytössä sähköinen, vahvaan tunnistukseen perustuvan allekirjoituspalvelu, jolla pöytäkirjat tarkastetaan ja allekirjoitetaan.

**102 § TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN**

10.00-10.15

Esityslista on toimitettu sähköisesti 18.9.2024.

**Seutuhallitus 25.9.2024**

Päätösehdotus.

Puheenjohtaja Kummola:

Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös.

**103 § TIEDOKSI ANNETTAVAT ASIAT**

10.00-10.15

Seutuhallituksen edellisen kokouksen 28.8.2024 toimeenpano

ASIA	TOIMEENPANO
EU-toimintojen sisältö ja tavoitteet 2025	Asian valmistelu jatkuu ohjausryhmässä
MAL2024-2027-sopimusneuvottelut; valmisteluryhmän ehdotus sopimukseksi	Sopimus on hyväksymiskierroksella kunnissa
Raidereformi: lakimuutos henkilöjunaliikenteen alueellisen toimivallan mahdollistamiseksi, tilannekatsaus	Vaikuttaminen raidereformiin jatkuu LJ-työryhmän valmistelemana

Väestö- ja työllisyyskatsaus elokuulta 2024 toimitetaan kokoukseen.

Hallintopäällikön rekrytointi, väliaikatieto.

Liikennejärjestelmäpäällikkö Tapani Touru on irtisanoutunut tehtävästään siten, että viimeinen työpäivä 22.9.2024. Tehtävä on avoinna

Kuntajohtajakokouksen muistiot 23.8. ja 6.9.

**Seutuhallitus 25.9.2024**

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

merkitä asiat tiedoksi.

Päätös.

Lisätietoja:

Seutusihiteeri Juhani Pohjonen p. 0405878557  
 etunimi.sukunimi@tampereenseutu.fi

**104 § SEUDULLINEN YHTEISTYÖSOPIMUS TIETOHALLINNON YHTEISTYÖSTÄ**

10.15-10.40 (25 min)

**Seutuhallitus 25.9.2024**

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää omalta osaltaan

hyväksyä liitteen mukaisen seudullisen tietohallinnon yhteistyösopimuksen.

Päätös:

Liitteet:

Seudullinen yhteistyösopimus tietohallinnon yhteistyöstä.

Käsittelyvaiheet:

Seudullinen TIHAJORY 29.5., KJK 20.9.

Perustelut:

Tietohallintojohtaja Maria Nikkilä

Tampere, Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Vesilahti, Ylöjärvi ja Hämeenkyrö ovat yhteistyössä valmistelleet päivitetyn sopimuksen seudullisen tietohallintoyhteistyön tekemisestä. Edellinen sopimus on allekirjoitettu vuonna 2014. Sopimuksen uudistaminen on osa vuonna 2023 hyväksyttyä Tampereen seudun tietohallintostrategian toimeenpanoa.

Sopimuksen tarkoituksena on määrittää kuntien välinen yhteistyö tietohallinnon seudullisesta johtamisesta ja muusta yhteistyöstä kuntalain 49.1 §:n tarkoittamalla tavalla. Sopimuksella tavoitellaan yhteisen tietoteknisen ympäristön järjestämistä sekä sen kehittämistä yhtenäisen arkkitehtuurin mukaisesti. Sopimuksessa sovitaan myös osapuolien toisilleen tuottamista tietohallinnon palveluista.

Sopimuksen mukaisella yhteistyöllä tavoitellaan erityisesti kuntien yleisiin tehtäviin kuuluvien ICT-alan hankintojen tehostamista sekä taloudellisesti että toiminnallisesti. Lisäksi tavoitteena on käyttää tehokkaasti yhdessä kuntien tietohallinnon resursseja.

Sopimus jatkaa hyvin sujunutta yhteistyötä samojen järjestämisperiaatteiden mukaisesti. Sopimuksessa on täsmennetty mm. johtoryhmän keskeisiä tehtäviä ja vastuita, sopimuksen irtisanomisen vaikutuksia sekä kustannusten jakoa vahinkotilanteissa. Sopimukseen on lisätty kirjaukset tietoturvallisuudesta ja tietosuojasta, ja tähän liittyen valtuutus henkilötietojen käsittelyyn yhteisessä ympäristössä. Sopimuksesta on tehty ohjauspyyntö verottajalle koskien sopimuksen perusteella veloitettavien maksujen arvonnlisäverotusta, johon ei vielä ole saatu vastausta.



Seudullinen tietohallinnon johtoryhmä on käsitellyt sopimusluonnoksen 29.5.2024 kokouksessaan. Kuntajohtajakokous käsittelee osaltaan sopimuksen 20.9.2024. Seutuhallituksen kokouksen 25.9.2024 jälkeen sopimus etenee hyväksyttäväksi kuntakohtaiseen päätöksentekoon.

Tietohallintojohtajat Maria Nikkilä ja Jani Alakoski selostavat asiaa kokouksessa.

Hämeenkyrön kunnanhallituksen edustaja on kutsuttu kokoukseen.

**105 § KATSAUS LIIKENNEJÄRJESTELMÄYHTEISTYÖ KAUPUNKISEUDULLA 2018-2024 JA TOIMENPIDESUOSITUKSET**

10.40-11.00 (20 min)

**Seutuhallitus 25.9.2024**  
Päätösehdotus: Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

merkitä katsauksen tiedoksi.

Päätös:

Liitteet:

Käsittelyvaiheet:

Perustelut: Seutujohtaja Nurminen

Liikennejärjestelmäpäällikkö Tapani Touru on kirjoittanut seudullisen liikennejärjestelmätyön ”testamentin” ja toimenpidesuosituksen työn painotuksista jatkossa.

Liikennejärjestelmäpäällikkö Touru 11.9.

**Toimintaympäristö ja tilannekuva**

Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyö, kuten muukin seudun yhteistyö perustuvat vapaaehtoisuuteen. Seudullinen liikennejärjestelmätyö sovitetaan yhteen lakisääteisen maakunnallisen suunnittelun sekä kuntatasoisen suunnittelun. Seudullinen yhteistyö on pitkän yhteistyöperinteen avulla löytänyt luontevan roolin suunnittelutasojen välissä. Seudulla on vuosien 2020–2024 aikana lisäksi tehty määrätietoista ja systemaattista liikennejärjestelmätyön kehittämistä, joka on pohjannut osin Tourun väitöskirjatyöhön liittyvään toiminnalliseen tutkimukseen. Väitöskirjatyön edetessä se voi antaa edelleen syötteitä seudun liikennejärjestelmätyön kehittämiseen.

Vuosien 2018–2024 aikana valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun prosessi sekä siihen kytkeytyvät investointi- ja suunnitteluohjelma ovat tuoneet oman lisän liikennejärjestelmäsuunnittelun- ja yhteistyön systeemiin. TEN-T -asetuksen uudistamisen myötä seudullisen liikennejärjestelmätyön tulee jossain määrin muuttumaan: seudulle muodostuu velvoite laatia kestävä kaupunkiliikunnan SUMP-suunnitelma vuoden 2027 loppuun mennessä. Lähtökohdat suunnitelman laatimiseen sekä seudun liikennejärjestelmän tavoitteiden mukaiseen kehittämiseen voidaan 9/2024 tilanteessa tunnistaa seudullisen yhteistyökäytäntöjen sekä seudullisen tietopohjan valossa erittäin hyviksi.

Kuntien ja valtion väliset MAL-sopimukset muodostavat seudulliselle yhteistyölle tärkeän selkänojan sekä rungon. Vuosien 2018–2024 aikana on toimeenpantu MAL3-sopimusta, valmistauduttu MAL4-sopimuksen muodostamiseen sekä toimeenpantu se menestyksekkäästi ja valmistauduttu samanaikaisesti MAL5-sopimuksen muodostamiseen.

Allekirjoitusvaiheessa oleva MAL5-sopimus sisältää seudun liikennejärjestelmän kehittämisen kannalta strategisesti merkittävän raitiotiekohteen sekä valmistaa seudun lähijunaliikenteen seisakeverkoston kehittämiseen sopimuskauden lopussa ja tulevien MAL-sopimuskausien aikana. Kestävän ja turvallisen liikkumisen verkon, sisältäen pyöräliikenteen verkon, pienten liikenneturvallisuushankkeiden, liityntäpysäköinnin, joukkoliikenteen etuisuudet sekä joukkoliikenteen tuen kannalta MAL5-sopimuksen anti on jokseenkin vähäinen. Viimeksi mainittuihin teemoihin on tärkeää kiinnittää huomioita kuntien omassa suunnittelussa ja kehittämisessä sekä muissa valtioyhteistyön muodoissa.

MAL-sopimusprosesseihin sisältyvistä haasteista huolimatta ne voi tunnistaa seudullisen yhteistyön kannalta erittäin arvokkaiksi. Vuosien 2018–2024 aikana seudun liikennejärjestelmä on kehittynyt merkittävästi, useissa merkittävissä kohteissa MAL-sopimukseen nojaten. MAL-sopimusten arvo syntyy paitsi valtion osallistumisesta infrarahoitukseen myös niiden tuesta jatkuvalla yhteistyöllä. Tampereen kaupunkiseutu on tavoitellut kahdella viimeisellä MAL-neuvottelukierroksella valtion osallistumista seudullisen asiantuntijatyön rahoitukseen. Vaikka valtio-osapuoli arvostaa korkealla seudullista yhteistyötä ja tunnistaa, että sitä tehdään erittäin rajallisilla asiantuntijaresursseilla, ei lisärahoitusta ole valtion taholta myönnetty.

Vuosien 2018–2024 aikana seudun liikennejärjestelmätyötä on viety eteenpäin pitkäjänteisesti ja seudullisesti merkittäviin kestävän liikkumisen teemoihin keskittyen. Seudullinen merkittävyys muodostuu suuresta muutospotentiaalista liikkumisen ja liikennejärjestelmän kehittämisessä. Yhteistyössä on käsitelty liikennejärjestelmää ja sen eri teemojen kokonaisvaltaisesti muodostamalla teemoihin ja kokonaisuuden kehittämiseen kytkeytyviä tavoiteloja sekä määrittämällä tiekarttoja toimeenpanoon. Kokonaiskuvien muodostamisen jälkeen teemoissa on pyritty etenemään seudullista yhteistyötä hyödyntäen vaiheittain kohti seudullisten periaatteiden ja tiekarttojen toimeenpanoa. Huomionarvoista on, että seudullisessa yhteistyössä tavoiteltu yhteiskunnallinen vaikuttavuus muodostuu vasta kuntien ja valtion konkreettisten liikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteiden kautta. Seudullisen yhteistyön tuki toimeenpanoon muodostuu ohjeiden, periaatteiden ja seudullisen koordinaation, selkänojan ja edunvalvonnan avulla. Resurssitarve toimeenpanoon ja toimeenpanevaan suunnitteluun tulee tunnistaa jo hyvissä ajoin valmistelua, jotta seudullisessa yhteistyössä voidaan fokuoida toteuttamisen edellytyksiltään sekä siten vaikuttavuudeltaan

parhaisiin teemoihin. Tarve liikennejärjestelmän ja liikkumisen muutokseen on erittäin suuri, mikäli toimintaympäristön haasteisiin halutaan vastata ja saavuttaa asetettuja tavoitteita. Hyllyyn laitettavien suunnitelmien valmisteluun ei seutuyhteistyöhön osallistuvien toimijoiden hyvin rajallisia resursseja ole varaa käyttää.

### **Yhteistyön keskeisiä prosesseja ja tuloksia: menneet, nykyiset, tulevat**

#### Raitiotien seudulliset suunnat

Seudullisessa yhteistyössä vuonna 2018 valmistunut selvitys kirkasti näkymää raitiotien seudullisen laajenemisen tavoitteellisesta aikajännteestä sekä seudullisen laajenemisen suunnista. Raitiotiesuunnittelua jatkettiin kunta- ja Tampereen raitiotien Oy:n vetovastuulla kohti toteuttamissuunnittelua ja toteutusta.

Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmäpäällikkö on osallistunut raitiotiekehittämisen yhteistyöhön useissa eri muodoissa ja siten tuonut seudullisen näkökulman suunnitteluun.

Raitiotiekehittäminen kytkeminen liikennejärjestelmäkokonaisuuteen sekä kehittämiseen kytkeytyvä edunvalvonta tulee jatkossakin olemaan seudun kehitykselle erittäin tärkeä teema.

#### Lähijunaliikenteen kehittäminen

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä ja seudun joukkoliikenneviranomaiset Nysse ovat tehneet jatkuvaa yhteistyötä seudun lähijunaliikenteen edistämiseksi. Konkreettisen yhteistyön tärkeänä hedelmänä voidaan pitää esimerkiksi vuonna 2019 kotiutettua M-juna-pilottia sekä sen jatkoa ja jatkoon liittynyttä seudullisen kustannusjakomallin muodostamista.

Seudulla on valmistunut vuonna 2022 laajassa vuorovaikutuksessa lähijunaliikenteen kehittämiseen kytkeytyvät tavoitetilat vuosille 2030 ja 2050. Selvitys laadittiin tilanteessa, jossa lähijunaliikenteen edistämisen ympärillä käytiin erittäin moniäänistä keskustelua. Seudullinen yhteistyö on selkeyttänyt prosessin lähijunaliikenteen kehittämisen askeleista. Tavoitetilojen jatkotyönä yhdessä Väyläviraston kanssa toteutettu ratakapasiteettiselvitys sekä seudun sisäisesti toteutettu seisakkeiden nykytilaselvitys ovat muodostaneet yhteistä näkemystä lähijunaliikenteen lyhyen jänteen kehittämisen edellytyksistä.

Seudun liikennejärjestelmäpäällikkö ja joukkoliikennejohtaja ovat osallistuneet Traficomien koordinoimaan yhteistyöhön liittyen henkilöliikenteen palvelujen uudistamiseen. Tampereen kaupunkiseudun suhtautumista lähijunaliikenteen kehittämiseen on kiiteltävä rakentavaksi ja

realistisesti. MAL5-sopimus sisältää sopimuksen seisakkeiden suunnittelun yhteistyöstä valtion kanssa. Seudulta on toimitettu virkamiesnäkemys halukkuudesta jatkaa yhteistyötä lähijunaliikenteen palvelujen hankintaan liittyen. Seisakkeiden toteutuksen käynnistäminen edellyttää näkymää liikenteestä.

Seudulla jo muodostettu tietopohja ja rakentava yhteistyö valtion kanssa antaa hyvät lähtökohdat lähijunaliikenteen kehittämiseen. Syyskuussa 2024 ollaan vaiheessa, jossa lähijunaliikenteen kehittämiseen kytkeytyvät kustannukset ja resurssitarpeet alkavat konkretisoitumaan. Mikäli lähijunaliikenteen tavoitteita halutaan saavuttaa, kehittämistä on tarpeen myös resursoida riittävästi. Seudun on tärkeää tehdä jatkossakin säännöllistä yhteistyötä teemassa, jotta lähijunaliikennettä ylipäättään saadaan kehitettyä ja että kehitys tapahtuu seudullisesti tarkoituksemukaisella tavalla.

#### Joukkoliikennejärjestelmän seudullisesti merkittävät suuntaviivat

Vuonna 2023 Nyssen kanssa yhteistyössä toteutettu selvitys kuvaa joukkoliikenteen kehittämisen kannalta potentiaalisimmat alueet seudulla, määrittää aluekohtaiset tavoitteet joukkoliikennematkojen lisäämiselle sekä keskeiset toimenpiteet joukkoliikennejärjestelmän kehittämiseksi. Selvityksen yksi keskeinen huomio on, että pelkällä joukkoliikenteen infran ja palvelujen kehittämällä asetettuja tavoitteita ei saavuteta, vaan tarvitaan myös muuta liikennepolitiikkaa, jotta joukkoliikenteen kilpailukyky suhteessa autoon parane.

Selvitys toimi yhtenä lähtökohtana rakennesuunnitelman valmistelulle ja muodostaa seudun joukkoliikenneviranomaiselle sekä liikennejärjestelmätyöryhmälle selkeän listan edistettävistä teemoista. Osa teemoista on joukkoliikenneviranomaisen toimesta edistettäviä, osa voidaan tunnistaa myös seudun liikennejärjestelmätyössä edistettäväksi.

#### Kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisohjelma sekä toimeenpano

Vuonna 2021 valmistunut kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisohjelma kuvaa kattavasti kokonaisuuden, joihin liittyen tulee tehdä toimenpiteitä kävelyn ja pyöräliikenteen edistämiseksi. Toimenpiteistä on edistetty erityisesti pyöräliikenteen verkon kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä.

Seudulla on määritetty vuonna 2022 pyöräliikenteen tavoiteverkko. Tavoiteverkko on inventoitu vuonna 2023 yhteistyössä ELY:n kanssa ja tunnistettu keskeiset kehittämiskohteet. Koska MAL5-sopimuksen anti verkon kehittämiseen oli hyvin rajallista, tulee ELY:n kanssa etsiä muita mahdollisuuksia verkon kehittämiseen esim. suunnittelun avulla ja luoda siten edellytyksiä toimeenpanolle MAL6-kaudella.

Pyöräliikenteen pääverkon kehittämiseen liittyen on käynnissä pyöräliikenteen verkon infrahankeiden aikaisen liikkumisen ohjauksen ohjeistus. Selvitys saa Traficomien valtionapua ja sen tulee valmistua vuoden 2024 aikana.

Liikennejärjestelmätyöryhmässä on lisäksi käynnissä keskustelu reitti-kohtaisen kunnossapidon kehittämiseksi, Tampereen pyöräagentti toiminnan seudulliseksi skaalaamiseksi sekä pyöräliikennemäärien seurannan kehittämiseksi. Lisäksi pyöräliikenteen pääverkon tilannekuvan kehittämiseksi on käynnissä seudullinen yhteistyö yhdessä paikkatietoryhmän kanssa.

Yleisesti voidaan tunnistaa, että seurantaan, liikkumisen ohjaukseen ja kävelyyn liittyen on potentiaalia ja tarvetta seudulliseen yhteistyöhön. Kävelyä on käsitelty lähinnä keskustojen kehittämisen yhteydessä.

#### Pysäköinnin kehittämisen seudulliset periaatteet

Seudulle on laadittu vuosina 2019 ja 2020 pysäköinnin kehittämiseen kytkeytyvät seudulliset periaatteet.

Periaatteiden toimeenpanoa on perusteltua edistää osana keskustojen kehittämiseen kytkeytyvää yhteistyötä ja tunnistaa esitettyjen periaatteiden merkitys sekä yhdyskuntarakenteen tiivistämisen että liikenteen hallinnan kannalta.

#### Liikkumisen teknologioiden ja palvelujen tiekartta

Vuonna 2024 valmistunut selvitys kuvaa kattavasti tavoitteet, teemat ja tarpeet, joita liikkumisen teknologioiden ja palvelujen käyttöönottoon liittyy. On tärkeää tunnistaa, että liikkumisen teknologioiden käyttöönottoon ja niihin varautumiseen tulee kiinnittää jatkuvasti enemmän huomiota. Useat selvityksen kärkihankekorissa määritetyt hankkeet ovat lakisääteisiä ja vastaavat mm. MAL5-sopimuksessa sovittuihin teemoihin. Tällaisten lakisääteisten teemojen lisäksi on tunnistettu kypsiä ja vaikuttavia teknologioita sekä teemoja, joihin on syytä varautua hyvissä ajoin mm. drone-kuljetukset ja automaattibussien käyttöönotto.

Seudun liikennejärjestelmätyöryhmässä on tunnistettu, että useissa kunnissa ei ole juuri resursseja tarttua teemaan. Seudullinen yhteistyö teemassa voidaan tunnistaa tärkeäksi ja sitä myös edellytetään MAL5-sopimuksessa.

#### Muu seudullinen yhteistyö

Seudulla on laadittu ELY-keskuksen kanssa yhteistyössä kestävän ja turvallisen liikkumisen suunnitelma vuonna 2023. Suunnitelman toimeenpanossa voidaan tehdä seudullista yhteistyötä.

Seutu on ilmaissut halukkuutensa osallistua henkilöliikennetutkimuksen 2025 toteutukseen. Liikkumistutkimus on tärkeä seudun ja kuntien liikennejärjestelmäsuunnittelun tietopohjana. Seudun liikennejärjestelmätyöryhmässä on aloitettu keskustelu liikenneseurannan kehittämiseksi.

Tampereen kaupunki, ELY-keskus ja Pirkanmaan liitto ovat vastanneet yhdessä seudun liikenne-ennustemallin (TALLI-malli) ylläpidosta ja kehittämisestä. Seudun liikennejärjestelmäpäällikkö on osallistunut yhteistyöhön asiantuntijana. Nykyinen MALLI-versio pohjaa vuoden 2016 kulkutapatottumuksiin, mutta on toistaiseksi jokseenkin luotettava. Keskustelua mallin kehittämiseksi on tärkeää jatkaa. Mallin tausta-aineiston päivittäminen voi tulla ajankohtaiseksi, jos vuoden 2025 liikkumistottumukset osoittavat selvän eron suhteessa vuoteen 2016.

Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmäpäällikkö on osallistunut resurssiensa rajoissa kuntien ja muiden keskeisten sidosryhmien seudullisesti merkittäviin prosesseihin. Esimerkiksi rooli Tampereen kaupungin liikennetoimikunnassa tai osallistuminen kuntien seminaareihin on mahdollistanut seudullisesti merkittävien viestien ja kokonaisuuden kuvaamisen myös kuntien luottamushenkilöille. Tällaista toimintaa olisi perusteltua laajentaa, mikäli resurssit sallivat.

Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyöstä ja sen ajankohtaisista teemoista on pidetty liikennejärjestelmälounas-webinaareja, joissa on voitu mahdollistaa matalan kynnyksen osallistuminen seudullisesti merkittävien teemojen ”markkinointiin”.

Seudulla on lisäksi järjestetty syyskuussa 2024 raiteet kaupunkiseudulla seminaari, joka on saanut erittäin hyvää palautetta. Vuorovaikutusta ja viestintää seudullisesta yhteistyöstä on perusteltua jatkaa.

#### Muu yliseudullinen yhteistyö

Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmäpäällikkö on kutsuttu osallistumaan useisiin valtakunnan tason suunnittelu- ja selvitysprosessien ohjausryhmiin vuosien 2018-2024 aikana. Osallistuminen valtakunnallisiin prosesseihin (mm. kaupunkiraiteiden hankearviointiohje, alueellisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien vaikutusten arviointi ohje, henkilöliikennetutkimus, kestävän kaupunkiliikenteen suunnitteluohje jne.) mahdollistaa hyvin kaupunkiseuduille keskeisten näkökulmien sekä realiteettien viestimisen valtion valmisteluun.

Seudulta on annettu rakentavia asiantuntijalausuntoja valtakunnalliseen valmisteluun. Liikennejärjestelmäpäällikkö on lisäksi ollut kuultavana mm. liikennejärjestelmäsuunnitelman parlamentarisessa ohjausryhmässä, kävelyn ja pyöräilyn kehittämiseen liittyvissä ministeritapaamisissa sekä toiminut suurten kaupunkiseutujen nimeämänä edustajana erilaisissa tilaisuuksissa sekä vastannut kaupunkiseutujen yhteisten viestien valmistelusta. Osallistuminen valtakunnallisiin prosesseihin ja kaupunkiseutujen yhteistyöhön rakentavassa hengessä on mahdollistanut Tampereen seudun viestien viemisen valmisteluun.

Yleisesti voidaan tunnistaa, että rakentava yhteistyö on kaupunkiseututasoiselle liikennejärjestelmätöille ominaista. Poliittisen tason edunvalvontaviestejä viedään luontevasti muita foorumeja pitkin. Rakentavaa asiantuntija yhteistyötä valtion toimijoiden sekä muiden suurten kaupunkiseutujen kanssa on perusteltua jatkaa ja lisätä mahdollisuuksien mukaan.

#### Yhteenveto

Kaupunkiseututasoisella asiantuntijayhteistyöllä on monia eri tasoja sekä paljon kehittämisen potentiaalia. Suurin rajoite seudulliseen yhteistyöhön muodostuu kuntien osallistumisen edellytyksistä sekä kaupunkiseudun kuntayhtymän resursseista. Paljon on kuitenkin saatu aikaiseksi, vaikka talkoohenkeä se on kysynyt.

Liikennejärjestelmäpäällikön vaihtuessa on tärkeä antaa seuraajalle selkeä selkänöja fokusoida tiettyihin kehittämisteemoihin ja aikaa kasvaa seudullisen yhteistyöhön. Seudulla on paljon tuoretta tietopohjaa ja paljon tiekarttoja toimeenpantavaksi: kaikkea ei kuitenkaan ole edellytyksiä viedä samanaikaisesti. Vaikka tavoitteiden saavuttamiseksi kyllä pitäisi.

Kaupunkiseututasoinen liikennejärjestelmätö on mm. seudun asiantuntijoiden keskuudessa, tiedeyhteisössä ja EU-tasolla tunnistettu luontevaksi ja tärkeäksi suunnittelutasoksi. Kun kaupunkiseututasoisen suunnittelun vastuu ja velvoitteet lisääntyvät TEN-T asetuksen voimaantulon myötä, seudullisen yhteistyön resursseja on perusteltua lisätä vastaavasti. Ja jotta yhteistyölle muodostuu vaikuttavuutta, tulee toimeenpanosta vastaavien tahojen sitoutua yhteistyön tulosten toimeenpanoon.



## 106 § SEUTULIIKEOHJELMAN TOIMEENPANON TILANNEKATSAUS

11.00-11.20 (20 min)

**Seutuhallitus 25.9.2024**  
Päätösehdotus: Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

merkitä tilannekatsauksen tiedoksi.

Päätös:

Liitteet: Seutuliike kärkihankesuunnitelma ja toteutusohjelma

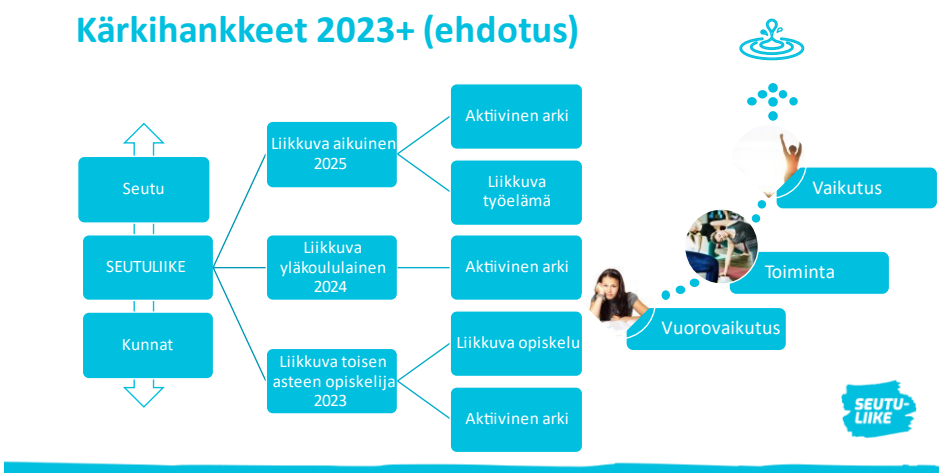
Käsittelyvaiheet:

Perustelut: Hyvinvointipäällikkö Nordling

Tampereen kaupunkiseudulle valmistui vuonna 2019 Seutuliike-ohjelma, jonka tavoitteena on lisätä liikkumista ja vähentää paikallaanoloa Tampereen kaupunkiseudun kahdeksassa kunnassa. Liikkuminen omia lihaksia käyttäen on keskeinen keino edistää hyvinvointia ja terveyttä. Säännöllisesti liikkuvasta kuntalaisesta koituu vähemmän yhteiskunnallisia kustannuksia, sillä säännöllinen liikkuminen vähentää useiden kansansairauksien riskiä, edistää kaikenikäisten fyysistä ja sosiaalista toimintakykyä ja lisää terveiden elinvuosien määrää. Erityisenä edistämiskohteena Seutuliike-ohjelmassa on arkiliikkuminen, kuten kävely ja pyöräily, koska siirtyminen kestävämpiin kulkutapoihin edesauttaa myös liikenteelle asetettujen päästötavoitteiden saavuttamista.

### Ohjelman toimeenpanosuunnitelma

Sivistyspalvelutyöryhmä hyväksyi Seutuliike kärkihankesuunnitelman vuosille 2023-2025 kokouksessaan 19.1.2023. Suunniteltu ohjelmointi on kuvattu alla olevassa kuvassa.



### Liikkuva toisen asteen opiskelija

Seutuliikeohjelman toimeenpano käynnistyi syyskuussa 2023 perustamalla Liikkuva toisen asteen opiskelija -verkosto, jonka käynnistämässä oli tukena kuntayhtymän hyvinvointipäällikkö. Verkostoon kutsuttiin jäseniksi sekä opettaja tai rehtori että nuori jokaisesta seudun lukioista sekä Tredun kaksoistutkintolinjalta. Kaikki oppilaitokset nimesivät jäsenet verkostoon.

Lisäksi kuultiin kaupunkiseudun nuorisovaltuustojen yhteistyöryhmän nuorten näkemyksiä siitä, miksi toisen asteen ikäiset nuoret liikkuvat vähän. Nuorten viesti oli se, että lukiokoulutus on niin vaativaa, ettei aikaa jää harrastuksille. Osa nuorista kertoi laittaneensa ”elämän pauselle” lukioajaksi ja keskittyvänsä vain opiskeluun. Toisaalta nuoret tunnustivat liikunnan ja arkiliikkumisen tärkeyden mm. jaksamista ja oppimista tukevana tekijänä. Kaikki verkoston nuoret olivat sitä mieltä, että lukion tulee mahdollistaa arkiliikkuminen koulupäivän aikana esimerkiksi taukojumppien muodossa tai vaikka sulkemalla koulujen hissit koulupäivän ajaksi muilta kuin liikkumisrajoitteisilta henkilöiltä. Lisäksi nuoret toivoivat oppilaitosten kuntosalien vapaata käyttömahdollisuutta, sekä mahdollisuutta maksuttomiin liikuntakerhoihin sekä koulupäivän aikana (ns. pitkät välitunnit) että koulupäivän jälkeen. Nuoret kokivat toisten nuorten järjestämät liikuntakerhot vetovoimaisempana vähän liikkuville nuorille kuin aikuisohjaajan tai valmentajan ohjaamat.

Liikkuva toisen asteen opiskelija -verkosto määritteli itsellen tehtäväksi toimia eri tavoin kuin aiemmin on toimittu:

*”Keskeistä olisi **tehdä jotain toisin kuin tähän saakka on tehty**. Ryhmässä oltiin yksimielisiä siitä, että toisen asteen liikunnan edistämässä **keskeistä on koulun toimintakulttuurin muuttaminen kautta linjan liikkumista ja liikuntaa edistäväksi**. Vastuu ei voi olla liikunnanopettajilla tai muilla yksittäisillä liikuntaa aktiivisesti edistäväillä opettajilla. Ryhmässä keskusteltiin mm. liikunnallisista, toiminnallisista opetusmenetelmistä sekä liikuntatilojen maksuttoman käytön mahdollistamisesta opiskelijoille. Pyöräilyn edistämiseksi keskusteltiin suihkujen käyttömahdollisuuden viestimisestä opiskelijoille. Todettiin, että osa liikuntaa edistäväistä mahdollisuuksista on jo olemassa, mutta niistä ei välttämättä olla **viestitty riittävästi**.”* Verkoston muistio 29.9.2023.

### Yhteistyöhön Hämeen Liikunta ja Urheilu ry (HLU)

Tammikuussa 2024 käynnistyi yhteistyö Hämeen Liikunta ja Urheilu ry:n kanssa. HLU:lla oli kiinnostusta yhteistyöhön kaupunkiseudun kuntien kanssa lasten ja nuorten arkiliikkumisen edistämiseksi. Tavoitteita yhteistyölle oli alusta alkaen kaksi:

1. Yhteisen ESR+ hankehakemuksen tekeminen toisen asteen nuorten arkiliikkumisen edistämiseksi

2. Liikkuva toisen asteen opiskelija -verkoston vetovastuu siirtäminen vaiheittain kuntayhtymän hyvinvointipäälliköltä HLU:n lasten ja nuorten liikunnan asiantuntijalle.

Hakemus jätettiin 8.3.2024. Hankehakemus ei saanut rahoitusta (päätös elokuussa). Rahoittaja ei uskonut laajamittaisen arkiliikkumisen edistämiseen kaupunkiseudulla, vaan hankkeen kohteen olisi pitänyt olla rajatumpi. Hankehakemuksessa syntyneen toimenpidesuunnitelman toimenpiteitä edistetään pienemmällä panostuksella syksystä 2024 alkaen. Lisäksi Hämeen Liikunta ja Urheilu ry ottaa vastuun verkoston toiminnasta syksyn 2024 aikana. Toiminta voidaan katsoa vakiintuneeksi.

#### Syksyn 2024 käynnistys aikuisliikunnan edistämiseen

Seutuliike kärkihankesuunnitelmassa oli aikataulutettu lukuvuodelle 2024–2025 perusopetuksen yläkoululaisten liikkumisen edistämisen käynnistäminen seutuyhteistyönä. Opetuksen seudullinen työryhmä päätti keväällä, että heidän osaltaan Seutuliikeohjelman toimeenpano siirtyy vuodella eteenpäin. Syynä siirtoon on opetukseen tulevat merkittävien tuen muutosten toimeenpano.

Vapaa-aikatyöryhmässä päätettiin käynnistää aikuisliikunnan edistäminen syksyn aikana, jolloin arvioidaan ja kehitetään ohjelman toimenpiteitä, sekä kartoitetaan sopivia yhteistyökumppaneita. Aikuisliikunnan edistämisen toimenpiteet käynnistetään alkuvuonna 2025.

Hyvinvointipäällikkö Merja Nordling selostaa asiaa kokouksessa.

**107 § SEUTUHALLITUKSEN KOKOUPÄIVÄT VUODELLE 2025**

11.20-11.30 (10 min)

**Seutuhallitus 25.9.2024**  
Päätösehdotus: Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

että seutuhallituksen esityslista toimitetaan 7 päivää ennen kokousta seutuhallituksen jäsenille ja varajäsenille, kuntajohtajakokouksen jäsenille, kuntien viralliseen osoitteeseen (kirjaamo) ja esityslistan pykäläyhteen veto lähetetään tiedoksi jäsenkuntien valtuutetuille ja tiedotusvälineille,

että jakelut toteutetaan sähköisenä,

että seutuhallituksen esityslistat ja kokousmateriaalit julkaistaan myös [www.tampereenseutu.fi](http://www.tampereenseutu.fi) –sivuilla,

että seutuhallituksen kokouksissa on läsnäolo- ja puheoikeus kuntajohtajakokouksen edustajalla ja seutuassistentti/tiedottaja Minna Lehrbäckillä,

että seutuhallituksen kokouksen esittelijänä toimii seutujohtaja Päivi Nurminen,

että seutujohtajan ollessa estyneenä esittelijänä toimii seutusihteeri tai hallintopäällikkö,

että seutuhallituksen kokouksen pöytäkirjanpitäjänä toimii seutusihteeri tai hallintopäällikkö,

että seutuhallituksen kokoukset vuonna 2025 ovat keskiviikkoisin klo 10.00-12.00.

29.1., 5.3., 26.3., 30.4., 28.5., 18.6., 27.8., 24.9., 29.10., 26.11., 17.12.  
(heinäkuussa ei kokousta)

Päätös:

Käsittelyvaiheet:

Perustelut: Seutusihteeri Pohjonen  
Seutuhallituksen kokousmenettelystä annetaan määräykset hallintosäännössä.

Toimielin pitää kokouksensa päättämään aikaan ja paikassa. Kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja.

Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Kokouskutsussa on mainittava, mitä toimitelimen päätöksentekotapaa noudatetaan kunkin asian kohdalla. Jos asia käsitellään sähköisessä päätöksentekomenettelyssä, tulee kutsussa ilmaista, mihin mennessä asia on käsiteltävä sähköisesti. Kokouskutsu on lähetettävä viimeistään 7 päivää ennen kokousta. Esityslista lähetetään mahdollisuuksien mukaan kokouskutsun yhteydessä. Kokouskutsu, esityslista, liitteet ja oheismateriaali voidaan toimittaa sähköisesti.

Kokouskutsu lähetetään toimitelimen päättämällä tavalla jäsenille, henkilökohtaisille varajäsenille ja muille, joilla on läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus ko. kokouksessa.

Asiat päätetään toimitelimen kokouksessa viranhaltijan esittelystä. Seutujohtajan ollessa estyneenä esittelijänä toimii seutusihteeri tai muu seutuhallituksen nimeämä henkilö.

Kuntayhtymän tapa on, että toimitelinten kokoukset kutsutaan koolle kokouskeskus Tampellaan tai tarvittaessa muuhun kokoustilaan kunkin kokouksen järjestelyjen mukaan. Esimerkiksi yhteiskokoukset kuntajohdajien kanssa.

Hallintosäännön mukaan toimielin voi pitää kokouksen sähköisessä toimintaympäristössä. Vuoden 2025 kokousten osalta on hyvä päättää, että järjestetäänkö joku kokous poikkeuksellisesti sähköisessä toimintaympäristössä.

#### Kokouspäivät vuodelle 2025

Seutuhallituksen kokoukset ovat keskiviikkoisin klo 10.00-12.00. Kokouksen jälkeen on mahdollisuus lounasruokailuun ravintola Tampella.

Ehdotettavat kokouspäivämäärät ovat:

29.1., 5.3., 26.3., 30.4., 28.5., 18.6., 27.8., 24.9., 29.10., 26.11., 17.12.  
(heinäkuussa ei kokousta)

**108 § MAL 2024-2027 -SOPIMUKSEN JA VUODEN 2023 MAL-SEURANNAN KÄSITTELYT KUNNISSA**  
11.30-11.50 (20 min)**Seutuhallitus 25.9.2024**

Päätösehdotus: Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

merkitä tiedoksi kuntien käsittelytilanteen MAL 2024-2027 -sopimuksen ja vuoden 2023 MAL-seurannan osalta.

Päätös:

Käsittelyvaiheet:

Liitteet:

Lisätietoja:

Seutusihteeri Juhani Pohjonen p. 0405878557  
etunimi.sukunimi@tampereenseutu.fi

Perustelut:

Seutusihteeri Pohjonen

Seutuhallitus on lähettänyt sekä MAL 2024-2027 -sopimuksen että vuoden 2023 MAL-seurannan käsittelyyn jäsenkunnissa.

MAL-sopimus hyväksytään jäsenkuntien valtuustoissa.

Kokouksessa kuntien edustajat kertovat käsittelytilanteen.

Talouspoliittinen ministerivaliokunnan on tarkoitus käsitellä sopimusehdotus valtion puolesta 23.9.

**109 § SEUTUJOHTAJAN PÄÄTÖSPÖYTÄKIRJAT**

11.50-12.00

**Seutuhallitus 25.9.2024**

Päätösehdotus:

Seutuhallituksen puheenjohtaja Kummola:

Seutuhallitus päättää

merkitä tiedoksi seutujohtajan tekemät päätökset 21.8.-16.9.2024 ja

että päätöksiä ei oteta seutuhallituksen käsiteltäviksi.

Päätös:

Käsittelyvaiheet:

Liitteet:

Koonti seutujohtajan päätöksistä.

Tiedoksi:

Lisätietoja:

Seutusihteeri Juhani Pohjonen p. 0405878557  
etunimi.sukunimi@tampereseutu.fi

Perustelut:

Seutusihteeri Pohjonen

Kuntalain 92 §:n sisältyvät määräykset viranhaltijapäätösten ottamisesta seutuhallituksen käsiteltäväksi.

Kuntayhtymän hallintosäännössä on tarkempia määräyksiä asioista, joista seutujohtaja päättää. Lisäksi seutuhallitus voi päätöksellään delegoida päätöksenteon asiassa seutujohtajalle.

Seutuhallitukselle esitetään seutujohtajan päätöspöytäkirjat asioiden mahdollista käsiteltäväksi ottamista varten.

Pöytäkirjat ovat luettavissa ennen kokousta seututoimistolla.

**110 § SEURAAVAT KOKOUKSET**

11.50-12.00

Kokouspäivät vuodelle 2024

Kokoukset keskiviikkoisin klo 10.00-12.00.

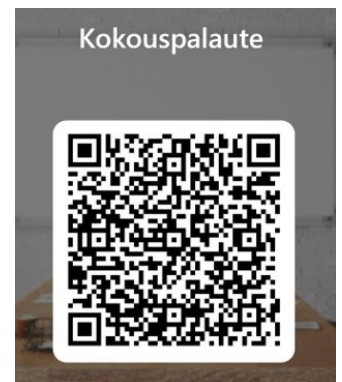
30.10., 27.11., 18.12.

**111 § MUUT ASIAT**

11.50-12.00

Osana toiminnan kehittämistä kuntayhtymä kokoaa palautetta keskeisten toimijoiden kokouksista. Palautteen voi antaa linkissä:  
<https://forms.office.com/e/Sb78TEicTK>

tai lukemalla mobiililaitteella QR-koodin:



**112 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN**

12.00